



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035, тел./факс: (044) 248 25 13
E-mail: info@imzo.gov.ua, <https://imzo.gov.ua>, код ЄДРПОУ 39736985

На № _____ від _____

Департаменти (управління) освіти і
науки обласних, Київської міської
державних (військових) адміністрацій

Заклади післядипломної педагогічної
освіти

Про інструктивно-методичні
рекомендації

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 27.02.2025 № 378 «Про проведення Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти у 2025 році» та з метою якісної організації його етапів надсилаємо інструктивно-методичні рекомендації щодо проведення зазначеного конкурсу, розроблені з урахуванням пропозицій організаторів конкурсу за визначеними напрямками позашкільної освіти.

Просимо зміст листа довести до відома всіх зацікавлених осіб.

Додаток: на 15 арк. в 1 прим.

Т. в. о. директора

Юрій ЗАВАЛЕВСЬКИЙ

Ольга Чуприна (044) 248 21 95



ДНУ "Інститут модернізації змісту освіти"

21/08-212 від 05.03.2025

ЗАВАЛЕВСЬКИЙ ЮРІЙ ІВАНОВИЧ 05.03.2025 15:28

перший заступник

5E984D526F82F38F04000002A66DA007F1CAE05 / Дійсний з 02.12.2024 до 02.12.2025

Додаток
до листа ДНУ «Інститут
модернізації змісту освіти»
від 05.03.2025 № 21/08-212

**Інструктивно-методичні рекомендації щодо проведення
Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для
позашкільних навчальних закладів системи освіти у 2025 році**

Всеукраїнський конкурс рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти (далі – Конкурс) проводиться відповідно до Положення про Всеукраїнський конкурс рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України (далі – МОН України) від 09 вересня 2014 року № 1008, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25 вересня 2014 року за № 1166/25943 (далі – Положення), та наказу МОН України від 27 лютого 2025 року № 378 «Про проведення Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти у 2025 році».

На Конкурс у 2025 році прийматимуть рукописи у категоріях:

«Навчальні програми за напрямом позашкільної освіти» (далі – Навчальні програми),

«Навчальна література з позашкільної освіти» (далі – Навчальна література)

Категорія	Напрями	Профіль/наукове відділення
Навчальні програми	Еколого-натуралістичний	«Квітникарство», «Ландшафтний дизайн»
	Дослідницько-експериментальний	«Інформаційні технології», «Інженерія та матеріалознавство»
	Військово-патріотичний	
	Науково-технічний	Предметно-технічний («Робототехніка та безпілотні системи», «Інженерія»); Інформаційно-технічний («Критичне мислення та штучний інтелект», «Кібербезпека», «Доповнена та віртуальна реальності»); «Лідерство» (діяльність органів громадського

		самоврядування закладу позашкільної освіти)
	Художньо-естетичний	«Образотворче мистецтво»; «Лідерство» (діяльність органів громадського самоврядування закладу позашкільної освіти)
Навчальна література	Еколого-натуралістичний	«Квітникарство», «Ландшафтний дизайн»
	Дослідницько-експериментальний	«Інформаційні технології», «Інженерія та матеріалознавство»
	Туристсько-краєзнавчий	Туристсько-спортивний, туристсько-краєзнавчий
	Науково-технічний	Предметно-технічний («Робототехніка та безпілотні системи», «Інженерія»); Інформаційно-технічний («Критичне мислення та штучний інтелект», «Кібербезпека», «Доповнена та віртуальна реальності»); «Лідерство» (діяльність органів громадського самоврядування закладу позашкільної освіти)
	Художньо-естетичний	«Образотворче мистецтво»; «Лідерство» (діяльність органів громадського самоврядування закладу позашкільної освіти)

Категорія «Навчальні програми за напрямками позашкільної освіти»

Навчальна програма з позашкільної освіти – навчальне видання, що визначає мету, завдання, зміст, обсяг, порядок, способи організації освітнього процесу та вимоги до його результатів за напрямками позашкільної освіти.

Навчальні програми з позашкільної освіти розробляють із урахуванням положень законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» та відповідно до Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 року № 433, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого

наказом МОН України від 11 серпня 2004 року № 651, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 року за № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом МОН України від 22 липня 2008 року № 676, Типової освітньої програми закладу позашкільної освіти, затвердженої наказом МОН України від 05 січня 2021 року № 17, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 березня 2021 року за № 308/35930.

Порядок та технологія розроблення навчальних програм з позашкільної освіти визначено Методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» від 05 червня 2013 року № 14.1/10-1685), доповнено Методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 16 серпня 2023 року № 21/08-1330).

Основними завданнями організації та планування освітнього процесу в гуртках, секціях, студіях та інших творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти має бути реалізація компетентнісного методологічного підходу та формування пізнавальної, практичної, творчої та соціальної компетентностей.

Еколого-натуралістичний напрям.

Профілі: «Квітникарство», «Ландшафтний дизайн».

Позашкільній освіті еколого-натуралістичного напрямку визначена особлива роль у збереженні рослинних ресурсів, покращенні якості довкілля за умов змін клімату.

Загальною метою конкурсних навчальних програм за профілями «Квітникарство» та «Ландшафтний дизайн» має бути формування ключових компетентностей особистості у процесі еколого-натуралістичної творчості, забезпечення умов для творчої самореалізації й професійного самовизначення молоді засобами створення простору професійних проб.

Основну увагу має бути сконцентровано на цілісному і міждисциплінарному підході до формування у дітей та молоді компетентностей, потрібних для практичної діяльності у галузі квітникарства, декоративного садівництва та ландшафтного дизайну. Тому досягнення завдань, визначених навчальною програмою, має передбачати застосування міжпредметних зв'язків з хімією, фізикою, географією, математикою, інформатикою, технологіями у процесі виконання проєктів, розв'язання задач міжпредметного змісту як ресурсу формування ключових і предметних

компетентностей здобувачів освіти.

Чільне місце в освітньому процесі має бути відведено питанням утвердження української національної та громадянської ідентичності: ознайомлення з науковими об'єктами, що мають статус національного надбання, відкриттями українських вчених у галузі селекції та інтродукції рослин, залучення дітей до збереження біологічного різноманіття для сталого розвитку засобами науково-дослідницької роботи.

Невід'ємною складовою змісту програми «Ландшафтний дизайн» має бути застосування комп'ютерних технологій у проектуванні садово-паркового простору.

Серед основних умов підвищення якості освітнього процесу за визначеними профілями є налагодження ефективного партнерства закладів освіти з науковими установами, дослідними господарствами, закладами вищої освіти, підприємствами зеленого будівництва; інтеграція профільних гуртків у систему безперервної аграрної освіти.

Дослідницько-експериментальний напрям.

Наукове відділення «Інформаційні технології» містить секції: «Комп'ютерна інженерія», «Кібербезпека», «Програмна інженерія», «Системи та технології штучного інтелекту», «Інтернет-технології та вебдизайн», «Навчальні, ігрові програми та віртуальна реальність».

Наукове відділення «Інженерія та матеріалознавство» містить секції: «Технології виробництва», «Електроніка та приладобудування», «Матеріали та адитивні технології», «Аерокосмічна техніка та оборонні технології», «Інформаційно-телекомунікаційні системи та технології», «Екологічно безпечні технології та ресурсозбереження», «Прикладна механіка та машинобудування», «Автоматизація та робототехніка», «Енергетика та електротехніка».

Сучасні тенденції свідчать про стрімкий інноваційний поступ у сферах інженерії, матеріалознавства, інформаційних технологій. Новітні розробки у зазначених галузях застосовують у медицині, науці, транспорті, освіті, мистецтві тощо. Особливу увагу приділяють проникненню штучного інтелекту у всі сфери діяльності, що викликає значний інтерес у молоді до ознайомлення і набуття навичок застосування інноваційних технологій для вирішення повсякденних завдань і проведення досліджень. Це зумовлює потребу в розробленні актуального програмно-методичного забезпечення для підвищення рівня організації освітньої діяльності у гуртках дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти.

Подані на конкурс навчальні програми мають бути оригінальними та містити елементи новизни; зорієнтованими на здобуття вихованцями умінь і навичок, потрібних сучасній людині для успішної самореалізації в професійній сфері й у повсякденному житті; мають ґрунтуватися на компетентнісному, діяльнісному та особистісному підходах до навчання; реалізовувати дидактичні принципи науковості, системності, доступності, наочності, практичного застосування; впроваджувати інноваційні педагогічні технології, методи, форми і прийоми гурткової роботи.

Навчальні програми мають охоплювати вступний, методичний та довідниковий компоненти, реалізовані відповідними структурними елементами.

Зміст програми розробляють за розділами і темами відповідно до навчально-тематичного плану, він має відповідати сучасному рівню розвитку науки і технологій, бути спрямованим на розвиток пізнавальних, творчих, дослідницьких здібностей вихованців, учнів, слухачів. Обсяг навчального матеріалу має відповідати нормам навантаження та відведеному навчальному часу. Навчальна інформація має бути достовірною та об'єктивною, розкривати причинно-наслідкові зв'язки явищ, процесів, подій, містити науково перевірені знання. Автори мають викладати навчальний матеріал послідовно, від простого до складного, з урахуванням логічних зв'язків між поняттями й фактами. Рекомендовано використовувати та поглиблювати знання, отримані здобувачами освіти у закладах загальної середньої освіти, спрямовувати освітню діяльність на подолання освітніх втрат і розривів. Під час розроблення навчальних програм потрібно звернути увагу на виклики сьогодення, що диктують вимоги до активного застосування дистанційної, змішаної та очної форм навчання.

Завдання щодо організації роботи за науково-дослідницьким напрямом мають бути спрямовані на оволодіння навичками розв'язання завдань науково-дослідницької діяльності та подання її результатів відповідно до правил Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України.

Авторам потрібно дотримуватися норм академічної доброчесності, чинних вимог до оформлення списку джерел, надаючи перевагу сучасним та актуальним, а також утримуватися від використання російськомовної літератури і ресурсів країни-агресора.

Військово-патріотичний напрям.

Військово-патріотичне виховання є однією зі складових державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської

ідентичності, метою якого є популяризація військової служби, формування у вихованців, учнів, слухачів оборонної свідомості, готовності стати до лав Збройних Сил України та інших формувань сектору безпеки та оборони України, готовності до національного спротиву.

Зміст навчальних програм має бути спрямовано на підвищення суспільної значущості та престижності військової служби, розвиток військово-прикладних компетентностей та широке залучення учнівської молоді до загальнодержавних, регіональних та місцевих програм і заходів щодо військово-патріотичного виховання, формування громадянської свідомості, патріотизму, любові до України.

Науково-технічний напрям позашкільної освіти.

Предметно-технічний профіль: «Робототехніка та безпілотні системи», «Інженерія»;

Інформаційно-технічний профіль: «Критичне мислення та штучний інтелект», «Кібербезпека», «Доповнена та віртуальна реальності».

Навчальні програми з науково-технічного напрямку позашкільної освіти мають відповідати сучасним освітнім підходам, сприяти розвитку компетентностей вихованців, учнів, слухачів та бути адаптованими до вікових особливостей дітей і молоді. Важливим є розкриття методологічних основ програми, які містять інтеграцію STEM/STEAM-підходу, застосування міжпредметних зв'язків та впровадження інноваційних технологій.

Програма має містити опис змістових розділів/модулів із чітким формулюванням тем, переліком практичних та теоретичних занять, методів та засобів навчання. У кожному розділі/модулі має бути зазначено очікувані результати навчання, які відповідатимуть компетентнісному підходу. Особливу увагу потрібно приділити практичним аспектам, охоплюючи проєктну діяльність, розробку та тестування технологічних рішень, моделювання реальних процесів, дослідницьку діяльність.

Художньо-естетичний напрям.

Профіль: «Образотворче мистецтво».

Забезпечення освітнього процесу закладів позашкільної освіти сучасними якісними програмами, розробленими з урахуванням новітніх педагогічних технологій та сучасних напрямків мистецтва, для формування у дітей та молоді художнього смаку має вирішальне значення. Актуальність навчальних програм, що відповідають запитам сьогодення, визначають різноманітністю форм естетичного впливу на дітей через образотворче мистецтво, бурхливим розвитком нових технологій та популярністю в суспільстві, серед здобувачів

освіти та їхніх законних представників. Сучасні навчальні програми покликані формувати адекватні сучасним запитам педагогічні практики, розставляти педагогічні акценти відповідно до вимог часу та подій в Україні.

Основними завданнями організації та планування освітнього процесу в гуртках, секціях, студіях та інших творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти має бути реалізація компетентнісного методологічного підходу, формування пізнавальної, практичної, творчої та соціальної компетентностей, визначених у прогнозованих результатах; відповідність психологічним закономірностям розвитку вихованців, учнів, слухачів та їхнім віковим особливостям. Компетентнісний підхід може бути поєднано з діяльнісним та особистісно-орієнтованим методологічними підходами.

Навчальна програма з образотворчого мистецтва в сучасних умовах має бути нерозривно пов'язаною з ідеологією української національної ідентичності, втілювати емоційно-естетичний досвід попередніх поколінь і передавати ціннісне ставлення до світу крізь призму етнонаціональної специфіки, стати ефективним засобом виховання моральності, почуття патріотизму та національної гідності.

У сучасних навчальних програмах важливо застосовувати інноваційні форми і методи роботи, формувати у здобувачів позашкільної освіти інформаційно-цифрові компетентності. Подані на Конкурс навчальні програми мають відповідати таким критеріям: актуальність, системність викладеного матеріалу, практичне спрямування із зазначенням оптимальних засобів реалізації мети.

Профіль «Лідерство»: діяльність органів громадського самоврядування закладу позашкільної освіти (для науково-технічного та художньо-естетичного напрямів позашкільної освіти).

Навчальні програми мають бути орієнтовані на утвердження української національної та громадянської ідентичності, спрямовані на формування у вихованців, учнів, слухачів комунікативних навичок, лідерських якостей, критичного мислення, розвиток організаційних здібностей для активної участі в житті громади й управлінні освітнім процесом у закладі позашкільної освіти.

Методологічні засади програми мають передбачати застосування активних методів навчання, таких як тренінги, рольові ігри, дебати, проектна діяльність, робота в команді. Важливою складовою мають бути міжпредметні зв'язки, які дадуть змогу інтегрувати знання із соціології, психології, політології, економіки й інформаційних технологій в освітній процес. Особливу увагу потрібно приділити розвитку навичок ефективного управління, ухвалення

рішень, ведення переговорів, стратегічного планування й волонтерської діяльності. Програма має містити рекомендації щодо створення й функціонування органів громадського самоврядування в закладі позашкільної освіти, розробки й реалізації ініціатив, що сприятимуть залученню дітей і молоді до активної громадської діяльності.

Методи оцінювання ефективності навчальної програми мають містити аналіз проєктів, оцінювання лідерських якостей учасників, анкетування, самооцінку й експертну оцінку. Важливою частиною програми є розробка механізмів підтримки учнівських ініціатив, що сприятиме їхньому професійному самовизначенню й соціальній адаптації.

Категорія «Навчальна література з позашкільної освіти»

Навчальна література – видання, що містять систематизовані відомості наукового або прикладного характеру, викладені у зручній для вивчення й викладання формі. До цієї категорії належить навчальний посібник (навчально-методичний посібник, навчальний наочний посібник, практикум, робочий зошит тощо), який призначено для практичного застосування в освітньому процесі закладів позашкільної освіти.

Зміст навчальної літератури з позашкільної освіти має відповідати критеріям, визначеним п. 1 розділу IV Положення.

Усі види навчальної літератури мають відповідати визначеній навчальній програмі з позашкільної освіти. Література має бути оформлена відповідно до

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»;

ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»;

Вид навчальної літератури має бути визначено відповідно до ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять».

Еколого-натуралістичний напрям.

Профілі: «Квітникарство», «Ландшафтний дизайн».

Основне призначення рукописів навчальної літератури – забезпечення здобуття компетентностей за навчальними програмами з «Квітникарства» та «Ландшафтного дизайну».

Зміст конкурсних матеріалів має бути зорієнтований на опанування

здобувачами освіти системи знань з біологічних особливостей декоративних рослин. Важливим для успішної самореалізації та для подальшої професійної діяльності є знання ботанічної та господарської класифікації рослин, які застосовують в озелененні, їх групування за вимогами до умов доквілля. Потрібно передбачити вивчення основ латинської мови для оперування науковими назвами ботанічних об'єктів відповідно до Міжнародного кодексу ботанічної номенклатури (МКБН) – англ. International Code of Botanical Nomenclature (ICBN).

Належну увагу потрібно приділити науковим основам селекційної роботи, сортовивчення та інтродукції рослин.

У процесі реалізації змісту цього профілю пріоритетним є формування стійкого інтересу здобувачів освіти до нових технологій вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин, відпрацювання технологічних операцій по догляду за рослинами, набуття сучасних практичних навичок.

Особливу увагу треба приділити моделюванню та проектуванню садово-паркових об'єктів із застосуванням сучасних інформаційних технологій, а також аспектам роботи з малими просторами.

Здобувачі освіти мають набути досвіду розрахунку собівартості продукції, розробки проектів дизайну власної присадибної ділянки, території закладу освіти. Це можуть бути проекти, які відображають останні тренди в квітникарстві і ландшафтному дизайні, так і проекти, розроблені на основі етноботанічного принципу з широким представництвом рослин, найбільше вживаних у ландшафтному будівництві, побуті, символіці, господарстві і культурі етносу.

Зміст рукописів має мотивувати здобувачів освіти опановувати на практичних заняттях навички пошуку шляхів розв'язання прикладних проблем квітникарства захищеного і відкритого ґрунту, горщечкових культур; декоративного садівництва, проводити експерименти, готувати науково-дослідницькі роботи.

Важливим є формування здатності вихованців, учнів, слухачів до професійного самовизначення з урахуванням соціально-економічних реалій життя, вибору траєкторії професійної кар'єри.

Навчальний матеріал має бути систематизовано й структуровано, забезпечено цілісність викладу сучасної навчальної інформації, доступної для сприйняття здобувачами освіти певної вікової категорії. Авторам рекомендовано враховувати принципи академічної доброчесності та недискримінації в текстах конкурсних матеріалів, а також дотримуватись сучасних мовних норм.

Дослідницько-експериментальний напрям.

Наукові відділення «Інформаційні технології»; «Інженерія та матеріалознавство».

Конкурсні роботи мають бути зорієнтовані на тематику відділень, секцій, галузі знань, а також бути повноцінними компонентами навчально-методичного забезпечення освітнього процесу. Рукописи мають бути спрямовані на зацікавлення і мотивування вихованців до навчання, подолання освітніх втрат і розривів, забезпечення потреб у творчій самореалізації та інтелектуальному розвитку, розкриття талантів, формування дослідницьких навичок, а також містити інформацію профорієнтаційного характеру (моделювання різних ситуацій, запитань, завдань тощо).

Рукописи розробляють з урахуванням вікових особливостей вихованців, їхнього емоційного і соціального розвитку, пізнавальних можливостей, наявних знань і практичного досвіду. Структура рукопису має відповідати виду навчальної літератури. Розподіл змісту за розділами, параграфами, пунктами має бути дидактично виправданим, послідовно й логічно розміщеним. Зміст рукопису розробляють на високому науково-методичному рівні, а обсяг має бути достатнім для повного і чіткого розкриття навчального матеріалу (без надмірного навантаження зайвою інформацією, з акцентом на практичну значущість та інноваційність запропонованих підходів).

Автори мають дотримуватися принципів системності й цілісності знань, логічності, послідовності й наступності у викладенні навчального матеріалу, а також урахувати рівень освітньої підготовки вихованців, учнів, слухачів. Не рекомендовано вживати терміни і поняття раніше, ніж опрацьована тема, наводити невідомі здобувачам освіти терміни і поняття без чітких, зрозумілих, доступних пояснень або визначень.

У рукописах має бути розміщено достовірний текстовий і візуальний матеріал із обов'язковим покликанням на джерела інформації та зображень. Мова рукопису має відповідати орфографічним, пунктуаційним, стилістичним, граматичним нормам української літературної мови.

Під час розроблення конкурсних робіт важливо дотримуватися норм авторського та суміжних прав, принципів академічної доброчесності, відкритості й відповідальності при виборі інформаційних ресурсів і пропонуваного для вивчення програмного забезпечення.

Вимоги до оформлення рукописів навчальної літератури.

Основний текст подають у форматі Word (doc, docx) шрифтом Times New Roman, орієнтація – книжкова, кегель – 14, інтервал – 1,5;

параметри сторінки: поля по 2 см з усіх сторін; абзацний відступ – 1,25 см.; абзацні відступи без пробілів і табулятора.

Ілюстрації, зображення, таблиці до тексту мають бути якісними, враховувати вимоги щодо поліграфічного відтворення та послідовною нумерацією арабськими цифрами та підписом («Рис. ...», «Фото ...», «Схема...»). Однотипні ілюстрації має бути виконано в єдиному графічному стилі. У кінці рукопису подають покликання на джерела ілюстрацій і зображень.

Формули або рівняння мають бути набрані у формульному редакторі Math Type, шрифт – Times New Roman 12 pt.

Окремі математичні символи і літери для позначення величин у тексті потрібно набирати шрифтом Symbol.

Особливу увагу треба звертати на правильність формул, розмір і стиль, оскільки під час макетування формули не редагують.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони зазначені, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння має бути не менше одного вільного рядка.

Туристсько-краєзнавчий напрям.

Туристсько-краєзнавчий профіль.

Для вдосконалення освітнього процесу в гуртках туристсько-краєзнавчого напрямку існує нагальна потреба у навчальній літературі, яка суттєво покращить ефективність засвоєння вихованцями, учнями, слухачами систематизованих знань та набуття умінь і навичок з урахуванням специфіки напрямів краєзнавчих досліджень, зокрема історичного краєзнавства, географічного, археологічного, етнографічного, геологічного.

Матеріали туристсько-краєзнавчого профілю можуть бути подані у формі навчальних посібників з різних змістовних напрямів краєзнавства, методичних розробок занять гуртків зі краєзнавства і музеєзнавства, методичних рекомендацій керівникам гуртків та методистам закладів позашкільної освіти для організації виховної та дослідницької роботи з учнівською молоддю.

Першочергову увагу пропонуємо приділити навчальним матеріалам, які забезпечуватимуть освітній процес в умовах воєнного стану, а саме формування у вихованців, учнів, слухачів закладів позашкільної освіти соціальної, творчої, пізнавальної та практичної компетентностей особистості під час навчання. Наразі залишається актуальною навчальна література щодо організації дистанційного навчання та перевірки рівня знань здобувачів освіти.

Туристсько-спортивний профіль.

В умовах воєнного часу заняття гуртків та інших творчих об'єднань туристсько-спортивного профілю набувають особливого значення, зважаючи на

прикладний характер компетентностей, які формують у процесі роботи закладів позашкільної освіти, та можливостей, пов'язаних з підготовкою до захисту України, служби у лавах Збройних Сил України. Такі матеріали можуть бути подані у виді методичних розробок, дидактичних матеріалів, робочих зошитів з прикладного орієнтування, топографії, виживання у надзвичайних ситуаціях природнього, техногенного, воєнного характеру. Вони мають бути спрямовані на формування компетентностей, передбачених навчальними програмами зі спортивного туризму, спортивного орієнтування з урахуванням обмежень, пов'язаних з воєнним станом.

Навчальна література щодо організації освітнього процесу в дистанційному та/або змішаному форматі наразі залишається актуальною. Розроблені навчально-методичні посібники, тестові та практичні завдання мають забезпечувати ефективність, результативність та якість позашкільної освіти в умовах теперішнього часу. Під час підготовки матеріалів особливу увагу потрібно приділити дотриманню принципів академічної доброчесності, норм авторського права, коректному цитуванню тощо.

Науково-технічний напрям.

Предметно-технічний профіль: «Робототехніка та безпілотні системи», «Інженерія»;

Інформаційно-технічний профіль: «Критичне мислення та штучний інтелект», «Кібербезпека».

Навчальна література, як основа для впровадження інноваційних освітніх технологій у позашкільну освіту, має відповідати сучасним освітнім підходам, сприяти розвитку STEM/STEAM-компетентностей вихованців, учнів, слухачів, формувати інженерне мислення й бути адаптованою до вікових особливостей дітей та молоді.

Навчальні матеріали мають дотримуватися чіткій структури, містити обґрунтування актуальності теми, мету та завдання, відповідати сучасним науковим і педагогічним вимогам.

Особливу увагу потрібно приділити інтеграції STEM/STEAM-підходу, міжпредметним зв'язкам, застосуванню інноваційних технологій та практичній спрямованості навчального матеріалу: пропонувати завдання, що розвивають навички проєктної діяльності, критичного мислення, алгоритмічного та інженерного мислення, аналізу та вирішення проблем.

Наявність ілюстративних матеріалів (схем, діаграм, фото, QR-кодів для доступу до цифрових ресурсів) сприятиме кращому засвоєнню інформації. Застосування інтерактивних підходів, зокрема кейс-методу, дослідницьких

проектів, симуляцій та тестових завдань тощо, є бажаним. Важливого значення набуває впровадження цифрових технологій для розширення можливостей навчання, таких як онлайн-платформи, віртуальні лабораторії та програмні середовища для моделювання й програмування.

Художньо-естетичний напрям.

Профіль: «Образотворче мистецтво».

Візуальні види мистецтва, що відображають навколишню дійсність, багатопланово впливають на людську особистість. В умовах економічних, політичних та соціальних змін особливого значення набуває процес культурного розвитку молоді, її світогляду та ключових компетентностей особистості. Повномасштабне вторгнення російського агресора в Україну внесло кардинальні зміни в життя українців, зокрема суттєвих змін зазнали процеси здобуття освіти. Наразі освітній процес в гуртках, студіях та творчих об'єднаннях художньо-естетичного напрямку, зокрема образотворчого профілю, потрібно здійснювати з урахуванням сучасних умов існування, створюючи безпечне середовище для вихованців, учнів, слухачів.

Наразі існує потреба у створенні актуальних навчальних матеріалів, які мають висвітлювати особливості організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, що сприятиме ефективній організації навчання в дистанційному форматі. Режим дистанційного навчання має відповідати віковим особливостям і закономірностям психологічного розвитку вихованців, учнів, слухачів та сприятиме їхньому психологічному розвантаженню.

В умовах сьогодення особливого значення набуває утвердження української національної ідентичності в дитячому та молодіжному середовищі, розвиток україномовного оточення, освоєння народної культури, яка лежить в основі сучасної української культури. Практичне освоєння художніх прийомів, різноманітні цікаві вправи з розвитку художньої майстерності тощо мають формувати естетичне сприйняття та мистецьке мислення здобувачів освіти.

Зміст навчальної літератури практичного спрямування має забезпечити професійний розвиток вихованців, учнів, слухачів. Важливо зазначити аудиторію, кому рекомендована створена навчальна література.

Профіль «Лідерство»: діяльність органів громадського самоврядування закладу позашкільної освіти (для науково-технічного та художньо-естетичного напрямів позашкільної освіти)

Навчальна література має бути орієнтована на утвердження української національної та громадянської ідентичності й комплексне формування

лідерських якостей у молоді. Її зміст має охоплювати теоретичні основи лідерства, управління проектами, комунікацій та міжособистісних взаємин, а також практичні інструменти для реалізації лідерського потенціалу в умовах закладу позашкільної освіти. Матеріал має містити практичні завдання, кейси, приклади з реального життя з можливою адаптацією навчального матеріалу до індивідуальних потреб і рівня попередньої підготовки здобувачів освіти.

Експертне оцінювання рукописів

Експертизу рукописів, поданих на Конкурс, здійснюють експертні комісії Конкурсу, які формують організатори відповідно до категорій та напрямів позашкільної освіти, з яких проводиться Конкурс.

Експертизу кожного рукопису здійснюють не менше двох членів експертної комісії, яких визначає її голова (за його відсутності – заступник) з урахуванням професійної підготовки, фахової спеціалізації, місця роботи членів експертної комісії Конкурсу.

Експерт проводить експертизу рукопису відповідно до критеріїв оцінювання (пункт 1 розділу IV Положення). За результатами проведеної експертизи він оформлює розгорнутий та обґрунтований експертний висновок, у якому надає оцінку науковості змісту рукопису, визначає повноту розкриття основних положень та відповідність сучасному рівню наукових знань. Експерт завіряє експертний висновок своїм підписом із зазначенням прізвища та ініціалів, фіксує дату заповнення. Він несе персональну відповідальність за повноту аналізу рукопису, об'єктивність та обґрунтованість зроблених висновків. Результати проведеної експертизи засвідчують підписом керівника установи, в якій працює експерт, та скріплюють печаткою цієї установи. Оформлені належним чином експертні висновки подають для розгляду на засіданні експертної комісії.

Узагальнення результатів оцінювання рукописів та визначення переможців відбувається на загальному засіданні експертної комісії відповідного (I або II) етапу Конкурсу. Рішення експертної комісії відповідного етапу Конкурсу на підставі експертних висновків оформлюють протоколом, який підписують голова та всі її члени, і передають до організаційного комітету відповідного (I або II) етапу Конкурсу у день завершення роботи комісії.

Умови проведення Конкурсу визначено у розділі II Положення.

Для участі у I етапі Конкурсу учасники мають подати до організаційного комітету I етапу Конкурсу документи згідно з пунктом 4 розділу II Положення:

заявку на участь у I етапі Конкурсу за формою згідно з додатком до Положення;

один примірник рукопису навчальної літератури (навчальної програми або навчального посібника) на паперовому та електронному носіях.

Для участі у II етапі Конкурсу організаційні комітети I етапу Конкурсу мають підготувати документи згідно з пунктом 6 розділу II Положення:

протокол (витяг з протоколу) організаційного комітету I етапу Конкурсу, оформлений на підставі висновків експертних комісій I етапу, із зазначенням переможців-учасників II етапу Конкурсу;

документи переможців: заявку на участь у II етапі Конкурсу, завірену головою організаційного комітету I етапу, за формою згідно з додатком до Положення;

один примірник рукопису навчальної літератури (навчальної програми або навчального посібника) на паперовому та електронному носіях;

письмову згоду автора/авторів на оброблення персональних даних;

письмову згоду автора/авторів на розміщення матеріалів на веб-сайтах організаторів Конкурсу (за потреби).

Організаційні комітети I етапу Конкурсу до **15 липня 2025 року** мають надіслати зазначені документи для проведення II етапу до відповідних установ-організаторів Конкурсу за такими адресами:

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді (для рукописів усіх видів навчальної літератури за еколого-натуралістичним напрямом позашкільної освіти); 04074, м. Київ, вул. Вишгородська, 19; e-mail: nenc@nenc.gov.ua;

Національний центр «Мала академія наук України» (для рукописів усіх видів навчальної літератури за дослідницько-експериментальним напрямом позашкільної освіти); 04119, м. Київ, вулиця Дегтярівська, 38-44; e-mail: man@man.gov.ua;

Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді (для рукописів усіх видів навчальної літератури за військово-патріотичним та туристсько-краєзнавчим напрямом позашкільної освіти); 01135, м. Київ, вул. П. Пестеля, 5-7; e-mail: udcnpvktum@gmail.com;

Український державний центр позашкільної освіти (для рукописів усіх видів навчальної літератури за науково-технічним та художньо-естетичним напрямом позашкільної освіти); 01021, м. Київ, Кловський узвіз, 8; e-mail: udcpo@gmail.com.